



**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД**

Милоша Обилића 39 Бањалука, Тел/факс 051/430-110, 051/430-100; e-mail: pedagogski.zavod@rpz-rs.org

Подручна канцеларија Фоча, цара Душана бб, e-mail: s.vilotic@rpz-rs.org

Датум: 6.10.2017. године

Инспектор-просвјетни савјетник, мр Слађана Вилотић

**Упоредна анализа процедуре уписа дјецe у први разред основне школе
у шк. 2015/16. и 2016/17. години, на нивоу Републике Српске.**

Теоријски увод

Полазак дјетета у школу је веома важан догађај како за дијете тако и за његове родитеље. Он подразумијева низ интензивних емоционално - социјалних доживљаја који остају у сјећању сваког појединца. Поласком у школу дијете пролази кроз један преломни тренутак у животу који почиње од првог доласка у школу када се врши упис. Како одрасле особе осјећају нелагодност и несигурност приликом важних догађаја у животу, тим више дјецa имају израженију стрепњу приликом уписа а затим и поласка у школу. Веома је важно квалитетно припремити дијете за полазак у школу. Поред тога што је улога родитеља у процесу припреме (емоционално-социјалне; интелектуално - радне,) дјетета за полазак у школу незамјењива, веома је важна и улога стручних сарадника у школи (педагога, психолога, дефектолога, социјалних радника) са којима се дијете први пут сусреће приликом уписа у школу. Од тог првог сусрета и начина опхођења стручних

сарадника школе у многоме ће зависити и лични утисак дјетета који ће генерализовати на његов доживљај школе.

Веома је важно и нужно да стручни сарадници у школи приликом првог сусрета са дјецом која се уписују у школу буду сензибилни, емпатични и одмјерени а нарочито је то неопходно у процесу утврђивања њихових психо-физичких способности, водећи рачуна о њиховој оптималној пажњи, концентрацији и дозвољеном оптерећењу приликом рјешавања различитих задатака који се приликом уписа постављају пред њих. Све чешће смо у ситуацији да видимо не баш свијетле примјере поступака стручних сарадника у школи када се тежи да сваки појединачни стручни сарадник изврши одређену опсервацију дјететових способности примјењујући низ различитих тестова не водећи рачуна о горе наведеним процесима. Поставља се питање оправданости таковог поступања у процесу уписа дјече у први разред.

Дакле, квалитетном подјелом послова између стручних сарадника у школи а тиме и њиховим оптималним избором мјерних инструманата превазишла би се поменута негативна пракса а то би истовремено имплицирало утврђивање што објективнијих показатеља психофизичких - способности код дјече дорасле за полазак у први разред а све у циљу што квалитенијег планирања, припремања и реализовања васпитно - образовног процеса у складу са индивидуалним могућностима будућих ученика.

Такође, одговорнијим и одмјеренијим приступом стручних сарадника у школи приликом уписа дјече у први разред смањило би се страх код дјече, али и њихових родитеља, створила би се повољнија емоционално - социјална и сарадничка клима што би допринијело да се дјеца на најприхватљивији начин уведу у свијет школе и школских обавеза које им у наставку живота предстоје.

Предмет, циљ и задаци истраживања

На основу датог теоријског разматрања важности процеса уписа дјече у први разред *предмет* овог истраживања је упоредна анализа процедуре уписа дјече у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години на нивоу Републике Српске, након датих стручних упутстава и инструкција стучним службама школе од старне Републичког педагошког завода Републике Српске.

Циљ истраживања је упоређивање чињеничног стања у организацији и реализацији уписа дјече у први разред основне школе у цјелини у шк. 2015/16. и 2016/17. години на нивоу Републике Српске.

Из овако постављеног циља истраживања слиједи и *основни задаци истраживања*:

1. Упоредити број уписаних и неуписаних ученика у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.
2. Упоредити број формираних одјељења првог разреда у шк. 2015/16. и 2016/17. години.
3. Упоредити социјалну структуру породица дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.
4. Упоредити утврђено здравствено и психо-физичко стање дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.
5. Упоредити број и врсте примјењиваних тестова приликом процјењивања способности дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.
6. Упоредити утврђене психо-физичке способности дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.
7. Упоредити начин провођења процедуре (тј. да ли се поштује Закон о основном образовању и васпитању као и Упутства РПЗ-а), приликом уписа дјеце у први разред основне школе.

У складу са постављеним циљем, а на основу прикупљених Извјештаја о извршеном упису дјеце у први разред може се закључити да је у школској 2016/17. години, у односу на школску 2015/16. годину, остао исти број основних школа по општинама и регијама а самим тим и у Републици Српској. Дакле, извјештаје о извршеном упису дјеце у први разред доставило је 187 основних школа из Републике Српске (подаци представљени у Табели 1.), на основу којих су формиране базе података те извршена упорена наративна анализа.

Табела 1. Подаци о броју регија, општина и основних школа у Републици Српској у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Ред. бр.	Регија (ПК РПЗ)	Општина	Школа
1	Фоча	18	27
2	Приједор	6	24
3	Бања Лука	13	68
4	Бијељина	11	33
5	Добој	10	35
Σ	5	58	187

На основу Табеле 1 се види да у Републици Српској има 187 основних школа у 58 општина које покривају четири Подручне канцеларије и Централа Републичког педагошког завода у Бања Луци.

I Подаци о упису дјеце дорасле за полазак у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у складу са законским прописима у Републици Српској

У складу са законским прописима у Републици Српској, јединице локалне самоуправе имају обавезу основним школама доставити спискова дјеце дорасле за упис у први разред, са уписног подручја школе. Подаци су представљени у Табели 2.

Табела 2. Подаци о списковима дјеце дорасле за полазак у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години, са уписног подручја школе.

Школска година		Потпун списак	Непотпун списак дјеце	Није доставила списак	Није попуњен податак	Г) нешто друго:
2015/16.	Бр	83	49	38	3	17
	%	44,39	26,2	20,32	1,6	9,09
2016/17.	Бр	86	57	24		20
	%	45,9	30,4	12,8		10,7

На основу Табеле 2 видмо да је у шк. 2016/17. години 86 или 45,9% јединица локалне самоуправе основним школама доставило потпуне спискове дјеце дорасле за полазак у први разред, са уписног подручја школе, што је више за 3 или 1,61% него у школској 2015/16. години. Затим 57 или 30,4% јединица локалне самоуправе основним школама је доставило непотпуне спискове, што је више за 8 или 4,28% у односу на школску 2015/16. годину.

У школској 2016/17. години 24 или 12,8% јединица локалне самоуправе основним школама није доставило спискове, што је мање за 14 или 7,49% у односу на школску 2015/16. годину. Такође је евидентно да је у шк. 2016/17. години 20 или 10,70% школа навело да су достављени спискови од стране јединица локалне самоуправе нефункционални јер су општи и не односе се на уписна подручја школе што је више за 3 или 1,61% него у школској 2015/16. години. За разлику од школске 2015/16. године у којој 3 или 1,6% основних школа није доставило тражене податке, у шк.2016/17. години није било таквих школа.

Може се закључити да је нешто професионалнији однос локалне самоуправе према основним школама био у школској 2016/17. години. И поред тога преко 50% јединица локалне самоуправе у Републици Српској свој дио посла обавља непрофесионално тј. основним школама не доставља тачне спискове дјеце дорасле за упис у први разред основне школе, у складу са уписним подручјем школе.

У складу са чланом 54. Закона о основном образовању и васпитању „Службени гласник Републике Српске“, број 74/08 (са измјенама и допунама Закона „Службени гласник Републике Српске“ број 71/09, 104/11 и 33/14), у предвиђеном законском року, у обје школске године, извршен је упис дјеце у први разред у Републици Српској.

У основним школа у Републици Српској и у шк. 2015/16. и 2016/17. години углавном су прописно именоване комисије за упис дјеце у први разред у саставу: стручни сарадници школе (педагог, психолог, педагог-психолог, дефектолог, логопед, ..., у зависности од школе до школе), наставници разредне наставе и љекар. Подаци су дати у Табели 3.

Табела 3. Подаци о саставима комисија за процјену здравственог и психо-физичког стања дјеце при упису у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Педагог	Наставник разредне наставе	Психолог	Љекар породичне медицине/специјалиста	Логопед	Педијатар	Педагог-психолог	Дефектолог	Социјални радник	Физијатар	Офталмолог	Стоматолог	Библиотекар.	Помоћник директора	Директор	Доктор медицине рада	Професор српског језика и књижевности	Дјечији психолог из ЦМЗ Бањалука/Дервента	Клинички психолог (Дом здравља Дервента)
		Бр																		
2015/16.	Бр	169	126	116	18	14	13	9	8	2	1	1	1	1	1	1	1	1		
	%	34,99	26,09	24,02	3,73	2,9	2,69	1,9	1,7	0,41	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21	0,21		
2016/17.	Бр	173	123	120	17	12	18	8	8	3		1	1	1	1	1			2	1
	%	35,31	25,1	24,49	3,47	2,45	3,67	1,6	1,6	0,61		0,2	0,2	0,2	0,2	0,2			0,4	0,2

На основу Табеле 3 се види да је у оквиру комисија за упис дјеце у први разред основне школе у Републици Српској у шк. 2016/17. години било ангажовано 490 а у шк. 2015/16. години 483 лица која су вршила процјену здравственог и психо-физичког стања дјеце. Дакле у шк. 2016/17. години ангажовано је 7 лица више него у школској 2015/16. години (више: педагога (4), психолога (4), здравствених радника (7: педијатари, специјалиста/доктор породичне медицине, дјечији психолог из ЦМЗ Бањалука/Дервента, клинички психолог Дом здравља Дервента, офталмолог и стоматолог) и социјалних радника (1); а мање: наставника разредне наставе (3), дефектолога (2: дефектолози и логопеди), педагог- психолог (1), док је остао исто број других чланова школског колектива (директор, помоћник директора, библиотекар и професор српског језика и књижевности)).

Може се закључити да је у обје школске године ангажован извјестан број нестручних лица која су вршила процјену здравственог и психо-физичког стања дјеце приликом њиховог уписа у први разред основне школе у Републици Српској.

*II Број и структура дјеце уписане у први разред основне школе
у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској*

У наставку рада биће представљени подаци упоредне анализе структуре дјеце уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години на нивоу Републике Српске.

Табела 4. Подаци о броју дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години по регијама (ПК РПЗ) у Републици Српској.

Регија (ПК РПЗ)	Школска година			
	2015/16.		2016/17.	
	Број	%	Број	%
Бања Лука	3913	37,31	3764	37,25
Бијељина	2052	19,57	1979	19,58
Добој	1859	17,73	1792	17,73
Фоча	1708	16,29	1561	15,45
Приједор	956	9,12	1010	9,99
Република Српска	10488		10106	

На основу Табеле 4 се види да је у Републици Српској у први разред основне школе у школској 2016/17. години уписно мање 382 дјецe него у шк. 2015/16. години. Највећи пад броја уписане дјецe у први разред основне школе је у регијама Бања Лука (149) и Фоча (147), затим Бијељина (73) а најмањи у Добоју (67). Једини пораст броја уписане дјецe у први разред основне школе забиљежен је у Приједору (54).

Може се закључити да је у Републици Српској, за период шк. 2015/16-2016/17. годна, веома значајан и алармантан пад броја ученика уписаних у први разред основне школе.

Табела 5. Подаци о броју и полној структури уписане дјецe у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Број дјецe у матичним школама			Број дјецe у подручним одјељењима			Укупан број дјецe		
		М	Ж	Σ	М	Ж	Σ	М	Ж	Σ
		2015/16.	Бр	4108	3757	7865	1315	1308	2623	5423
	%	52,23	47,77	74,99	50,36	49,64	25,09	51,80	48,20	
2016/17.	Бр	3925	3758	7683	1216	1207	2423	5141	4965	10106
	%	51,09	48,91	76,02	50,19	49,81	23,98	50,87	49,13	

На основу Табеле 5 видимо да је у Републици Српској у школској 2016/17. години уписано мање дјецe и у матичне (182) и у подручне школе (200), него у шк. 2015/16. години. Значајно мањи број дјецe која су уписана у подручне школе у школској 2016/17. години је условљен гашењем неких подручних одјељења из разлога што није било уписа дјецe у исте.

Евидентно је да је у обје школске године нешто већи проценат дјечака него дјевојчица уписаних у први разред основне школе у Републици Српској.

Табела 6. Подаци о старосној структури – годишту дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		1.1-1.9. 2009/2010	1.9-31.12. 2009/2010	2010.	2009.	2008.	2007.	2006.	2002.	Податак није наведен
2015/16.	Бр.	6846	1383	1		2235	21	1	1	
	%	65,27	13,19	0,01		21,31	0,20	0,01	0,01	
2016/17.	Бр.	6502	1134		2334	17	1			1
	%	64,34	11,22		23,10	0,17	0,01			0,53

Када је ријеч о старосној структури дјецe уписане у први разред, на основу анализе се закључује да је у школској 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину нешто мањи проценат (0,93%) уписане дјецe која су рођена у периоду од 1.1. до 1.9, као и у периоду од 1.9. до 31.12. године (1,97%) док је нешто већи проценат (1,74%) уписане дјецe која су старија од годишта предвиђеног законским оквиром (нпр. 2007, 2008, 2009. годиште).

Представљени подаци су оквирни из разлога што једана основна школа није доставила тражене податке. Такође, извјестан број основних школа достављао је непрецизне и непотпуне податке.

Табела 7. Подаци о националној структури дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Срби	Бошњаци	Хрвати	Роми	Остали	Нису се изјаснили	Недостају подаци
2015/16.	Бр.	9398	752	48	28	21	168	73
	%	89,61	7,17	0,46	0,27	0,20	1,60	0,70
2016/17.	Бр.	8944	743	42	46	32	125	1
	%	88,50	7,35	0,42	0,46	0,32	1,24	0,53

На основу Табеле 7 видимо да је незнатна разлика у процентуалном односу дјецe уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. годину у Републици Српској у погледу националне структуре. Евидентно је да је у шк. 2016/17. години уписан нешто већи број (0,19%) дјецe ромске националности као и дјецe осталих националности (0,12%).

Може се закључити да су ови подаци оквирни из ралога што за извјестан број дјецe школе нису доставиле ове податке. Видимо да је у шк. 2016/17. години значајно мањи број дјецe за које школе нису доставиле тражене податке.

Табела 8. Подаци о планираном броју одјељења првог разреда у шк. 2015/16. и 2016/17. годину у Републици Српској.

Школска година		Матична школа	Подручна одјељења	Σ	Чистих одјељења	Одјељења у комбинацији	Σ	Чека се сагласност
								Министарства просвјете и културе Републике Српске
2015/16.	Бр.	404	462	866	512	354	866	1
	%	46,65	53,35		59,12	40,88		0,12
2016/17.	Бр.	384	453	837	466	371	837	
	%	45,88	54,12		55,68	44,32		

На основу Табеле 8 видимо да су у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину уписана дјеца у први разред у Републици Српској распоређена у мање 29 одјељења првог разреда (20 одјељења у матичним школама и 9 одјељења у подручним школама). Такође видимо да је планиран значајно мањи број чистих одјељења (за њих 46) док је планиран много већи број комбинованих одјељења (за њих 17) првог разреда. Није било школа које су чекале сагласност Министарства просвјете и културе Републике Српске за формирање одјељења за шк. 2016/17. годину.

Табела 9. Подаци о броју дјеце обухваћене предшколским васпитањем и образовањем у Републици Српској у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Похађали неки од облика предшколског васпитања и образовања			Σ	Нису похађали неки од облика предшколског васпитања и образовања		Σ	Нешто друго	
		Број дјеце матична школа	Број дјеце подручна одјељења	Σ		Број дјеце матична школа	Број дјеце подручна одјељења		Σ	Није достављен податак
2015/16.	Бр.	6035	1000	7035	1689	1662	3351	5		
	%	57,54	9,53	67,08	16,10	15,85	31,95	0,05		
2016/17.	Бр.	5815	882	6697	1648	1418	3066	16		
	%	57,54	8,73	66,27	16,31	14,03	30,34	8,56		

На основу Табеле 9 видимо да је у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину 0,81% мање дјеце која су уписана у први разред а да су претходно похађала неки од облика предшколског васпитања и образовања. Тај проценат се односи на дјецу која су уписана и распоређена у подручна одјељења док је у обје школске године једнак проценат дјеце која су претходно похађала неки од облика предшколског васпитања и образовања а распоређена су у одјељења матичних школа. Такође је евидентно да је у шк. 2016/17. години мање 1,61% дјеце која су уписана у први разред а да претходно нису похађала неки од облика предшколског васпитања и образовања. И у овом погледу тај проценат се односи на дјецу која су уписана и распоређена у подручна одјељења.

Може се закључити да, у обје школске године, значајн број дјеце уписане у први разред основне школе у Републици Српској, није похађало неки вид предшколског

васпитања и образовања. Обрађени подаци су оквирни јер један број основних школа није доставио податке. Такође, извјестан број школа достављао је непрецизне и непотпуне податке.

III Подаци о породичним приликама дјеце уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској

У наставку рада биће представљени подаци упоредне анализе породичних прилика дјеце уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Табела 10. Подаци о социјалној структури породица дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Са оба родитеља	Без 1 родитеља	Без оба родитеља	Са старатељима	Са разведеним родитељима	Отац непознат	Σ	Податак није наведен
2015/16.	Бр.	9831	111		11	492	53	10498	
	%	93,74	1,06		0,10	4,69	0,51	+10	
2016/17.	Бр.	9369	121	1	8	493	79	9369	1
	%	92,71	1,20	0,01	0,08	4,88	0,78	92,71	0,53

На основу Табеле 10 се може закључити да је у обје школске године у Републици Српској у први разред основне школе уписан значајан број дјеце из непотпуних породица (у шк. 2015/16. г. их је 667 или 6,36% а у шк. 2016/17. године 702 или 6,95% дјеце). Такође се види да је у шк. 2016/17. години у први разред основне школе уписано више 35 дјеце која имају непотпуне породице. Дакле у шк. 2016/17. години уписан је *мањи* број дјеце која имају: оба родитеља (462 или 1,03%) и старатеље (3 или 0,02%), док је *већи број* дјеце која су: без једног родитеља (10 или 0,14%), без оба родитеља (1 или 0,01%), разведених родитеља (1 или 0,19%) и чији је отац непознат (26 или 0,28%).

Неопходно је напоменути да 1 или 0,53% школа није доставила податке. Такође, извјестан број основних школа достављао је непрецизне и непотпуне податке, с тога су представљени подаци оквирни показатељи социјалне структуре породица дјеце уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Табела 11. Структура дјете уписане у први разред, у шк. 2015/16. и 2016/17. години, према подацима о запослености родитеља.

Школска година		Оба родитеља запослена	Оба родитеља незапослена	Само један родитељ запослен	Пензионери	Родитељи у иностранству	Родитељи инвалиди	Σ	Нису се изјаснили	Податак није наведен
2015/16.	Бр.	3861	2204	4387	46	121	50	10669	4	
	%	36,81	21,01	41,83	0,44	1,15	0,48		0,04	
2016/17.	Бр.	3895	1935	4143	45	106	64	10099		1
	%	38,54	19,15	41,00	0,45	1,05	0,63	99,93		0,53

На основу Табеле 11 видимо да се у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину уписао нешто *већи* број дјете (њих 34 или 1,73%) која имају оба запослена родитеља, док је знатно *мањи* број дјете (њих 269 или 1,86%) која имају оба незапослена родитеља. Такође подаци указују да је знатно *мањи* број уписане дјете која имају: само једног запосленог родитеља (њих 244 или 0,83%), затим родитеља пензионера (1 или 0,1%), као и родитеље који се налазе у иностранству (њих 15 или 0,10%). Евидентно је да је нешто *већи* број уписане дјете која имају родитеља инвалида (њих 14 или 0,15%).

Може се закључити да је у обје школске године уписан значајан број дјете која полазе у први разред основне школе у а код које је веома изражена незапосленост родитеља.

На основу обраде података уочено је да један број основних школа није доставио податке. Такође, извјестан број школа достављао је непрецизне и непотпуне податке, с тога су представљени подаци разматрани само као оквирни показатељи стања запослености родитеља дјете уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Табела 12. Подаци о станбеним приликама дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		У породичној кући	У властитом стану	Као подстанари	Није наведено	Нису се изјаснили
2015/16.	Бр.	7258	2378	755	1/95	
	%	69,20	22,67	7,20	0,91	
2016/17.	Бр.	6815	2332	753	1	20
	%	67,44	23,08	7,45	0,53	0,20

На основу Табеле 12 видимо да се у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину уписао знатно мањи број дјете која живе у породичној кући (њих 443), затим нешто мањи број дјете која живе у властитом стану (њих 40) док их незнатно мањи број дјете која живе као подстанари (њих 2).

Подаци су оквирни јер је евидентно да један број школа није доставио податке. Такође, извјестан број основних школа достављао је непрецизне и непотпуне податке (нпр. за 20 ученика нису наведени подаци) с тога су представљени подаци разматрани

само као оквирни показатељи станбених прилика дјече уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Увида ради подаци о појединачној образовној структури родитеља дјече уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској дати су у Табели 13.

Табела 13. Подаци о појединачној образовној структури родитеља дјече уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година	Школска спрема очева										Школска спрема мајки										
	Без образовања	4 ОШ	ОШ	ССС	ВШ	ВСС	МС	МР	ДР	Σ	Без образовања	4 ОШ	ОШ	ССС	ВШ	ВСС	МС	МР	ДР	Σ	
2015/16.	Бр.	17	43	1153	7501	256	1331	9	47	30	10387	44	62	1427	6886	308	1639	11	49	16	10443
	%	0,16	0,4	11,1	72,22	2,46	12,81	0,09	0,45	0,29	99,04	0,42	0,59	13,66	65,94	2,95	15,69	0,11	0,47	0,15	99,57
2016/17.	Бр.	16	28	1045	6992	253	1415	21	56	56	9882	29	36	1265	6411	262	1831	16	59	17	9926
	%	0,16	0,28	10,57	70,75	2,56	14,32	0,21	0,57	0,57	97,78	0,29	0,36	12,74	64,59	2,64	18,45	0,16	0,59	0,17	98,22

Обједињен преглед података о образовној структури родитеља дјече уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској, дат је у Табели 14.

Табела 14. Подаци о образовној структури родитеља дјече уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г.

Школска година	Без образовања	4 ОШ	ОШ	ССС	ВШ	ВСС	МА	МР	ДР	Σ	Податак није наведен	
2015/16.	Бр.	60	111	2568	14331	564	2968	20	96	46	20829	
	%	0,29	0,53	12,33	68,80	2,71	14,25	0,10	0,46	0,22	99,30	
2016/17.	Бр.	45	60	2337	13378	485	3250	28	115	48	19746	1
	%	0,23	0,30	11,84	67,75	2,46	16,46	0,14	0,58	0,24	97,69	0,53

На основу Табеле 14 видимо да се у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину уписао значајно мањи број дјече чији су родитељи нижег обарзовања: родитељи без образовања (15), родитељи имају 4 разреда ОШ (51), родитељи имају завршену основну школу (231), радитељи имају СССР (953) и родитељи имају ВШ (79).

Евидентан је и *пораст броја дјече* која су уписана у први разред основне школе у школској 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину чији родитељи имају виши степен образовања. Дакле уписан је *већи број дјече* чији родитељи: имају ВСС (282), су мастери (8), су магистри (19) и доктори наука (2).

Можемо закључити да је ниво образовања родитеља дјече уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години години концентрисан око средње стручне спреме и да је веома мали број академски образованих родитеља.

На основу обраде података уочено је да један број основних школа није доставио податке. Такође, извјестан број школа достављао је непрецизне и непотпуне податке, с тога су представљени подаци разматрани само као оквирни показатељи стања образовне структуре родитеља дјете уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској

IV Подаци о здравственом стању дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској

У наставку рада биће представљени подаци упоредне анализе здравственог стања дјете уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Табела 15. Подаци о здравственом стању дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Број дјете која немају здравствених проблема	Број дјете са здравственим тегобама	Немамо података	Није наведено
2015/16.	Бр.	10031	535	1	7
	%	95,64	5,10	0,53	3,74
2016/17.	Бр.	9029	458	1	7
	%	89,34	4,53	0,53	1,50

На основу Табеле 15 се закључује да је у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину уписано *значано мањи број* дјете (њих 77) која имају извјесне здравствене проблеме.

Поопштени подаци о утврђеним типовима здравствених проблема и тегоба; акутним и хроничним обољењима; као и различитим инвалидитетима и психо-физичким стањима дјете уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској представљени су у Табели 16.

Табела 16. Подаци о типовима здравствених и психо-физичких проблема дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г.

Школска година		Оштећење вида	Оштећењем слуха	Оштећење у говорно-гласовној комуникацији	Тјелесно оштећење	Интелектуални оштећење	Психофизички поремећаји и обољења	Вишеструке сметње	Аутизам	Друге сметње	Σ	Податка није наведен
2015/16.	Бр.	51	9	98	197	12	6	22	5	135	535	
	%	0,49	0,09	0,93	1,88	0,11	0,06	0,21	0,05	25,23	5,1	
2016/17.	Бр.	48	17	95	118	7	6	24	9	160	484	7
	%	10,32	3,66	20,43	25,38	1,51	1,29	5,16	1,94	34,41	4,53	1,51

На основу Табеле 16 видимо да се у шк. 2016/17. години, у односу на шк. 2015/16. годину, уписао *мањи број* дјеце која имају оштећење вида (3), оштећење у говорно-гласовној комуникацији (3), тјелесно оштећење (79), интелектуално оштећење (5), док је *већи број* уписане дјеце која имају оштећење слуха (8), вишеструке сметње (2), аутизам (4) и дјеце са другим сметњама (25). У обје школске године упијсан је једнак број дјеце са психофизичким поремећајима и обољењима.

Што се тиче идентификованих *других сметњи* наведено је мноштво здравствених проблема код дјеце која су уписана у први разред основне школе у Републици Српској у обје школске године. Овдје ћемо увида ради издвојити и упоредити присуственост само најучесталијих здравствених проблема који су се јављали код дјеце уписане у обје школске године:

1. *алергије* (у шк. 2015/16. код 22 или 0,21% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 20 или 4,37% дјеце);
2. *обољења уrogenиталних органа* (у шк. 2015/16. код 16 или 0,15% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 11 или 2,40% дјеце);
3. *дисхармоничан развој* (у шк. 2015/16. Код 16 или 0,15% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 1 или 0,22% дјетета);
4. *болести срца/кардиолошки проблеми* (у шк. 2015/16. г. код 12 или 0,11% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 7 или 1,53% дјеце),
5. *хидроцефалус* (у шк. 2015/16. г. код 3 или 0,03% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 2 или 0,44% дјеце);
6. *bronхитис* (у шк. 2015/16. г. код 15 или 0,14% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 19 или 4,15% дјеце);
7. *епилепсија* (у шк. 2015/16. г. код 12 или 0,11% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 13 или 2,84% дјеце);
8. *астма* (у шк. 2015/16. г. код 4 или 0,04% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 17 или 3,71% дјеце);
9. *дијабетес* (у шк. 2015/16. г. код 4 или 0,04% дјеце, а у шк. 2016/17. г. код 6 или 1,31% дјеце).

На основу анализе појединачних података по школским годинама (у шк. 2015/16. г. код њих 535 или 5,10%; у шк. 2016/17. г. код њих 458 или 4,53%), на основу љекарских налаза са извршеног обавезног систематског прегледа и/или изјава родитеља приликом уписа дјеце у први разред, утврђено је да веома велики број дјеце има разноврсне здравствене проблеме, тегобе као и акутна и хронична обољења, али и различите инвалидитете и психо-физичка стања. Евидентно је, за обје школске године, да основне школе нису навеле податке о здравственом стању 7 дјеце уписане у први разред основне школе. Такође извјестан број школа наводи да су податке о здравственом стању дјетета добиле од родитеља (усмено или помоћу упитника) из разлога што је у љекарским налазима и извјештајима здравствених установа само наведено, код сваког дјетета без изузетка, способан за упис у школу и/или физикални налаз уредан. За обје школске године по једна школа је навела да нема тражене податке.

У складу са наведеним подаци о здравственом стању дјете уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској се сматрају непотпуним и оквирним.

Табела 17. Подаци о броју уписане дјете у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г, која имају Налаз и мишљење првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјете и омладине са сметњама у развоју.

Школска година		Има	Нема	Процес процјене у току	Потребна процјена	Препоручена процјена	Упућен на процјену способности	Препоручен персонални асистент
2015/16.	Бр.	68	654	25	7	1		
	%	0,65	86,62	3,31	0,93	0,13		
2016/17.	Бр.	89	579	21			1	1
	%	0,88	5,73	0,21			0,01	0,01

На основу Табеле 17 се закључује да је у шк. 2016/17. години, у односу на шк. 2015/16. годину, уписан значајно *већи број* дјете (њих 21) која имају Налаз и мишљење првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјете и омладине са сметњама у развоју, док је *мањи број* уписане дјете (њих 75) која немају Налаз и мишљење надлежне комисије.

Евидентно је да у шк. 2016/17. години није било уписане дјете за коју се сматрало да је неопходно извршити процјену њихових способности као ни препорука за исту, док је 1 дијете упућено на процјену потреба и усмјеравање од стране надлежне комисије а 1 дијету је препоручена подршка персоналног асистента.

Поопштени подаци о идентификованим сметњама у развоју на основу Налаза и мишљења надлежне комисије дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској представљени су у Табели 18.

Табела 18. Подаци о броју уписане дјете у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г, код којих су идентификоване сметње у развоју на основу Налаза и мишљења првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјете и омладине са сметњама у развоју.

Школска година		Оштећење вида	Оштећење слуха	Оштећење у говорно-гласовној комуникацији	Тјелесно оштећење	Интелектуално оштећење	Психозички и поремећаји и обољења	Вишеструке сметње	Аутизам	Друге сметње		Σ	Податка није наведен
										Даунов синдром			
2015/16.	Бр.	4	1	9	6	4	1	19	13	4	7	68	
	%	5,88	1,47	13,24	8,82	5,88	1,47	27,94	19,12	16,17	0,65	0,65	
2016/17.	Бр.	1	4	4	12	1	1	23	7	13		66	23
	%	1,12	4,49	4,49	13,48	1,12	1,12	25,84	7,87	14,61		0,88	25,84

На основу Табеле 18 видимо да је у шк. 2016/17. години, у односу на шк. 2015/16. годину, уписан *мањи број* дјеце која имају: оштећење вида (3), оштећење у говорно-гласовној комуникацији (5), интелектуално оштећење - ЛМР (3) и аутизам (6), док је *већи број* дјеце која имају: оштећење слуха (3), тјелесно оштећење (6), вишеструке сметње (4) и друге сметње (2). У обје школске године једнак је број дјеце са психофизичким поремећајима и обољењима. У шк. 2016/17. години се уочава да за 23 дјеце школе нису навеле податаке о врстама идентификованих сметњи.

На основу свега изложеног можемо закључити да су подаци о броју уписане дјеце у први разред, у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској, код којих су идентификоване сметње у развоју на основу Налаза и мишљења првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју непотпуни и оквирни, из разлога што један број школа исте није достављао.

*V Преглед резултата процјене зрелости дјеце уписане у први разред
у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској*

У наставку рада биће представљена упоредна анализа начина и резултата процјене зрелости дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Табела 19. Преглед коришћених инструментарија/тестова/субтестова за процјену зрелости дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Инструментариј /тест /субтест	Школска година			
	2015/16.		2016/17.	
	Бр.	%	Бр.	%
Тест артикулације.	89	47,59	69	36,90
Приручник за упис дјете у први разред (Јадранка Опшарчевић, дилп. педагог, виша савјетница за стручне сараднике педагоге, Агенција за олгој и образовање) Хрватска који је прилагодила радна група Активна педагога Бања Лука (Свјетлана Радусин, педагог, Ђорђа Грајић, педагог - Татјана Марић, мр педагошких наука - Драгана Момић, педагог Милана Копрена, педагог), уз стручну помоћ Нине Нинковић, начелнице одјељења за предшколско, основно образовање и опште средње образовање (тест није стандардизован).	61	32,60	50	26,74
ТЗШ -Тест зрелости за школу +, 2011. Зденка Нововић, Миклош Биро, Александар Бауцац, Снежана Товиловић/Центар за примењену психологију Друштва психолога Србије.	60	32,09	62	33,16
Тест менталних способности	50	26,74	28	14,97
Инвентар социјалне зрелости за упис дјете у први разред основне школе (упитник за родитеље).	42	22,46	45	24,06
Тест интелигенције (Ф. Гудинаф – Харис).	23	12,30	22	11,76
Инструментариј за испитивање дјете прије поласка у школу (аутори :Мандић - Гајановић), Свјетлост, ОУП Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево 1982.	17	9,09	8	4,28
Теоријске и практичне основе уписа дјете у школу (Петар Мандић, Недељка Гајановић .)	17	9,09	23	12,30
Упитник социјалне зрелости.	12	6,42	4	2,14
Равенове прогресивне матрице у боји (J.C. Raven) психолошки инструментариј, Друштво психолога Србије (скала А, АБ,Б).	10	5,35	9	4,81
Тест оријентације у простору.	10	5,35		
Инструментариј I The large – Thorndike intelligence tests (избор задатака, адаптација, стандардизација и модификација) др Недељка Гајановић (Завод за уџбенике и наставна средства Свјетлост Сарајево, 1988. година).	9	4,81	3	1,60
Учешће и инструменти за примјену инструмента коришћених за упис у први разред предвиђено за школску 2004/05, добијено од РПЗ. Исти ти инструменти се користе и данас приликом процјене зрелости дјете за упис у први разред. Инструментариј за упис ученика у први разред деветогодишње школе, израђен у Републичком педагошком заводу у Баналуци, број 614/03, од 26.03.2003 /- Инструментариј за упис у 1.разред РПЗ 2003.г.	8	4,28	15	8,02
Општа информисаности	8	4,28	2	1,07
Инструменти из приручника „Индикатори зрелости дјете за полазак у школу“ (проф. др Ејуб Ђехић: Сарајево, 1992). /Ејуб Ђехић /Тест за испитивање зрелости за упис у први разред.	6	3,21	4	2,14
R. Meis Kettwig-тест зрелости (Ради се групно).	4	2,14	5	2,67
Тест за испитивање шестогодишњака при упису у школу - Актив педагога Требиње (Ристо Бубало и Милена Вишо).	4	2,14	5	2,67
Wisc - вербална скала.	3	1,60	1	0,53
Упитници за процјену зрелости за полазак дјете у школу.	3	1,60	13	6,95
РЕВИСК - ревидирана верзија (1. Аутор: Миклош Биро Приручник за гевиц 1 и 2 дио, Савез друштва психолога, Београд Скраћена форма за узраст 5-6 година /2. Ревиск - Ревидирана скала за мјерење интелигенције по принципима векслера /3.РЕВИСК (допуњавање)).	3	1,60	3	1,60
Тест спремности за школу (ТСШ) , аутор: Весна Влаховић - Штегић; Власта Визак - Видовић, Лидија Арамбашић; Живана Михаирија.	3	1,60	4	2,14
Упитник за упис дјетета у први разред основне школе.	3	1,60	1	0,53
Инструментариј за испитивање дјете прије поласка у основну школу, П.Мандић, Г"Свјетлост" Завод за уџбеника и наставна средства, Сарајево, 1983.	2	1,07	17	9,09
Школски интерни инструмент.	2	1,07	3	1,60
Приручник за вежбе из развојне психологије, Методе испитивања сазнајног развоја, Иван Ивић,Нада Игњатовић-Савић,Ружица Росандић	2	1,07	2	1,07
Цртеж слободан избор	2	1,07	1	0,53
Цртање геометријских облика. Дио из Пијажеове батерије за испитивање предоперационалног мишљења - класификација и серијација.	2	1,07	2	1,07
Тестови Министарства за просвјету и образовање.	1	0,53	1	0,53
Припремљеност за полазак у школу, упитник педагошке службе школе.	1	0,53	1	0,53
Упитник за индивидуално испитивање предзнања (педагог и психолог школе).	1	0,53	2	1,07
Тест говорног разумијевања.	1	0,53	2	1,07
Тест резновања.	1	0,53	1	0,53
Тест запњања.	1	0,53	1	0,53
Тест ШН облика Ц - др Иван Толичкић.	1	0,53	2	1,07
Опште предзнање.	1	0,53	1	0,53
Тест за испитивање сензо-моторних способности (прилагођена верзија).	1	0,53	1	0,53
Опсервација и интервју.	1	0,53	1	0,53
Теста ШН -I: памћење и знање.	1	0,53	1	0,53
Тест за упис дјете у први разред (Мандић-1).	3	1,60		
Тест за упис дјете у први разред.			2	1,07
Познавање свијета око себе.			2	1,07
Сналажење у времену и простору			2	1,07
Батерија тестова (НЕФПГ).	3	1,60		
Спремности за полазак у школу (емоционална и социјална зрелост).	2	1,07		
Тест схватања.	2	1,07		
Сналажење у комуникацији.	2	1,07		
Инструментариј за упис дјете у први разред.	2	1,07		
Познавање слова, бројева.	2	1,07		
Тест зрелости за школу ТСЖ+.	2	1,07		
Инструментариј, др Перо Спасојевић Скраћена верзија од Др Петар Мандић и др Недељке Гајановић.	1	0,53		
Комбиновано неколико тестове које смо направили на нивоу школе.	1	0,53		
Батерија тестова - београдска верзија.	1	0,53		
DAУС -J.K. Vogess, T. Maddox:	1	0,53		
Тест за испитивање зрелости дјете за полазак у први разред (шестогодишњаци).	1	0,53		
Тест за испитивање спремности читања и разумијевања прочитаног. Харија Јахић И Авдо Ужичанин.	1	0,53		
Тест за упис у први разред сачињен је на основу компилације тестова који се користе у окружењу. Тест је направљен на нивоу школе, а у припремању теста учествовали су педагог, психолог и Актив разредне наставе.	1	0,53		
ИПЗ - Тест за испитивање зрелости за упис у школу.	1	0,53		
Испитивање способности за упис у школу.	1	0,53		
ГООДОУЦХ.	1	0,53		
Интерни тест за испитивање предзнања дјете.	1	0,53		
Процјена фонолошких способности, М. Дурановић, 2013.	1	0,53		
Вербалне способности.	1	0,53		
Стрип прича.	1	0,53		
Познавање бројева.	1	0,53		
Понављање бројева.	1	0,53		
Познавање слова и читање.	1	0,53		
Способности увиђања и препознавања.	1	0,53		
Перцепција.	1	0,53		
Апликација.	1	0,53		
Тест придруживања.	1	0,53		
Познавање и разликовање облика.	1	0,53		
Предикциони тест за дијагнозу (Будимировић и Владисављевић, 1983.)			1	0,53
Цртеж породице (Гудинаф-Харис).			1	0,53
Упитник за процј. зрелости			1	0,53
Обим памћења.			1	0,53
Тест психолошке зрелости			1	0,53
Т-навојештаја облика.			1	0,53
Није наведено.			1	0,53
	506	187	428	187

У Табели 20. дат је појединачни преглед кориштених субтестова у оквиру тестова/инструментарија за процјену зрелости дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Табела 20. Преглед кориштених субтестова у оквиру тестова/инструментарија за процјену зрелости дјеце уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Инструментариј	Тестови/субтестови							
	Школска година							
	2015/16.		2016/17.					
	Бр.	%	Бр.	%				
Приручник за упис дјеце у први разред (1) (Јадранка Оштарчевић, дипл. педагог, виша саветница за стручне сараднике педагоге, Агенција за одгој и образовање) Хрватска	1. Општи подаци које дијете зна о себи (и околини-1).	29	15,51	32	17,11			
	2. Процјена снажљења у времену и комуникацији.	24	12,83	29	15,51			
	3. Опжање предмета и визуелно памћење.	18	9,63	22	11,76			
	4. Способност уопштавања и логичког закључивања.	24	12,83	30	16,04			
	5. Говорно-језички развој.	27	14,44	37	19,79			
	6. Математичко предзнање	30	16,04	37	19,79			
	7. Именоване боја (2); (1. Именоване боја/2. Т2.)	42	22,46	40	21,39			
	8. Сличности и разлика (3); 1. Сличности и разлика /2. Т2/3. Т1 Упоредивање знакова, сличности и разлике.	81	43,32	87	46,52			
	9. Графомоторни развој (5); (1. 9. Тест графомоторике./2. Тест графомоторике./ 3. TSS-N / 4. TCSH – Т/5. Батерија тестова (НЕФШГ))	48	25,67	47	25,13			
	10. Просторна оријентација (5); (1. ТПП, аутори др Петар Мандић и др Недељка Гајановић, „Свјетлост“ ОУП Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево 1982./ 2. TSS-P Весна Влаховић – Штегић/ 3. Тест перцептивне организације, Ејуб Ђехић и 4. Просторна оријентација./5. Просторни односи.	90	48,13	103	55,08			
	11. Причање по низу слика (2); (1. Причање по низу слика /2. Описивање слика.)	7	3,74	8	4,28			
	12. Дефинисање појмова.	2	1,07	1	0,53			
	13. Стање дјетета.	2	1,07	2	1,07			
	14. Контакт.	2	1,07	2	1,07			
	15. Заинтересованост за радне задатке.	2	1,07	2	1,07			
	16. Самосталност у раду и разумијевање упутстава за рад.	2	1,07	2	1,07			
	17. Активност и концентрација у раду.	1	0,53	2	1,07			
	18. Истрајност.	1	0,53	2	1,07			
	19. Вербално изражавање.	1	0,53	2	1,07			
	20. Брзина.	1	0,53	2	1,07			
Упитник за упис дјетета у први разред основне школе (2). /Предзнање будућих првака.	1. Тест лексичке, математичке спремности.	1	0,53	2	1,07			
	Оријентација.	1	0,53					
Ревидирана верзија REVISKA , Аутор: Миклош Биро Приручник за REVISK 1 и 2 дио Савез друштава психолога, Београд Скраћена форма за узраст 5-6 година/Ревиск- Ревидирана скала за мјерење интелигенције по принципима векслера.	1. Информације.	2	1,07	5	2,67			
	2. Аритметика.	1	0,53	1	0,53			
	3. Рјешник (2); (1. Рјешник./2. Т7 Рјешник.).	2	1,07	3	1,60			
	3. Схватање.			2	1,07			
Инструментариј за упис дјеце у први разред.	4. Понашање бројева.			1	0,53			
	1. Разумијевање говорних упута.	1	0,53	2	3,16			
	2. Просторни односи и количина.	1	0,53	64	34,22			
ТЗШ -Тест зрелости за школу +, 2011./ Зденка Нововић, Миклош Биро, Александар Бауцал, Снежана Товиловић/ Центар за примењену психологију/Друштва психолога Србије.	1. Информационост.	62	33,16	59	31,55			
	2. Визуелна меморија.	57	30,48	59	31,55			
	3. Слагање копки.	56	29,95	57	30,48			
	4. Слагање шифра.	52	27,81	44	23,53			
	5. Визуелни рјешник (алтернатива „Шифри“ код случајно запуштене дјеце или дјеце чији материјал језик није српски).	36	19,25	62	33,16			
Тест менталних способности (3): 1. Тест менталних способности /2: ИТ-1 /3. ТИП- Недељка. Гајановић.	T2 1 идентификације.	7	30,48	56	29,95			
Тест спремности за школу (ТСП), аутори: Весна Влаховић - Штегић; Власта Визек - Видовић, Лидија Арамбасић; Живана Михарија.	1. Нумерички тест (ТСП -Н) нумерика.	3	30,48	3	1,60			
	2. Тест познавања чиница (ТСП - Ч).	2	1,60	3	1,60			
Инвентар социјалне зрелости за упис дјеце у први разред основне школе (7): (1. Упитник за родитеље. / 2. Инструмент 4. Петар Мандић и др Недељка Гајановић./ 3. Упитник за родитеље креиран за потребе прикупљања података за упис у први разред./ 4. Интервју са родитељима./ 5. Упитник за родитеље – Интерни школски документ креиран од стране педагога и психолога./ 6. Упитник за родитеље, Упитник направио Актив педагога регије Приједор./ 7. Подаци о родитељима.)	1. Опште породичне прилике.	1	0,53					
	2. Општи подаци о дјетету.	1	0,53					
	3. Подаци о родитељима/ старатељима и осталим члановима породице.							
Инструментариј за испитивање дјеце прије поласка у школу (аутори: Мандић - Гајановић), Свјетлост, ОУП Завод за уџбенике и наставна средства, Сарајево 1982.	1. Тест 4-Лавиринт.	1	0,53	1	0,53			
	2. Тест 5-Шифре.	1	0,53	1	0,53			
	3. Тест 9-Цртање оптичких облика по узору.	2	1,07	2	1,07			
	4. Контакт са испитивачем (2); (1. Контакт са испитивачем / 2. Тест процене интересовања и контакта са испитивачем Т-4.)	2	1,07	2	1,07			
	5. Интересовања и понашања током тестирања.	1	0,53	2	1,07			
	6. Графички тест перцептивне организације.	2	1,07	2	1,07			
	7. Намање ријечи.	2	1,07	2	1,07			
	8. Т2 непосредно памћење слика.	5	2,67	6	3,21			
Батерија тестова (НЕФШГ). DAUC- J.K Voress, T. Maddox.	1. Тест латерализације.	2	1,07	1	0,53			
	1. Социо-емоционална зрелост.	1	0,53					
	2. Адаптивно понашање.	1	0,53					
Инструменти из приручника „Индикатори зрелости дјеце за полазак у школу“ (проф. др Ејуб Ђехић, Сарајево, 1992).	T1 Упоредивање знакова, сличности и разлике.	4	2,14					
	• Схватање реченице			1	0,53			
КТЗ- Kettwig тест зрелости дјеце за школу, R. Meis-a	1. Цртање облика по узору (пресликавање)			1	0,53			
	2. Цртање по тачкама			1	0,53			
	3. Цртање у кошницама			1	0,53			
22	71				20	62	14	61

На основу Табела 19 и 20 видимо да је у Републици Српској приликом уписа дјеце у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години вршена процјена њихових истих или сличних способности, знања или вјештина примјеном великог броја различитих или сличних инструментарија/тестова у оквиру којих су се примјењивали различити тестови или субтестови (у шк. 2015/16. години примјењена су 92 различита или слична инструментарија/теста те у оквиру њих 20 примјењена су 62 различита теста или субтеста, док је у шк. 2016/17. години примјењено 70 различитих или сличних инструментарија/тестова те у оквиру њих 14 примјењен је 61 различит тест или субтест).

Може се закључити да су у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину приликом процјене способности, знања или вјештина дјеце уписане у први разред примјењивана *мање* 22 инструментарија/теста те у оквиру њих примењивано је *мање* 6 инструментарија као и *мање* 1 субтест.

Приликом процјене зрелости дјеце уписане у први разред у шк. 2016/17. години, у односу на шк. 2015/16. годину, примјењивани су и неки нови инструментарији/тестови или субтестови док су неки други избачени из употребе. Дакле, приликом процјене зрелости дјеце на упису у први разред основне школе у шк. 2015/16. години кориштена су 154 а у шк. 2016/17. години *мање* 21 различит мјерни инструмент.

На основу анализе података утврђено је да се унутар исте основне школе у Републици Српској примјењивао неоправдано велики број (у шк. 2015/16. години од 3 до 19 а у шк. 2016/17. години од 3 до 14) различитих мјерних инструмената.

На основу Табеле 19 видимо да у шк. 2016/17. години и даље највећи број основних школа примјењује *Тест артикулације* тачније њих 69 или 36,90%, затим *ТЗШ - Тест зрелости за школу +, 2011* њих 62 или 33,16%, *Приручник за упис дјеце у први разред* (аутор, Јадранка Оштарчевић) њих 50 или 26,74%, *Инвентар социјалне зрелости за упис дјеце у први разред основне школе* (упитник за родитеље) њих 45 или 24,06%, *Тест менталних способности* њих 28 или 14,97%, *Теоријске и практичне основе уписа дјеце у школу* (Петар Мандић, Недјељка Гајановић) њих 23 или 12,30% и *Тест интелигенције на основу цртежа људске фигуре* њих 22 или 11,76%. Остали инструментарији, тестови и субтестови се примјењују у мање од 10% основних школа што се види из Табела 19 и 20.

За обје школске године евидентно је да више различитих стручних сарадника унутар исте основне школе практикује појединачно процјењивање зрелости дјеце различитим инструментаријима, тестовима и субтестовима при том процјењујући исте или сличне способности дјеце (нпр. општу интелигенцију; способности: идентификације, сличност и разлике, општу информисаност, математичке способности и предзнања, просторну оријентацију, графомоторику, ...) што имплицира да процјена – тестирање траје веома дуго (у шк. 2015/16. г. од 13 до 90 минута по дјетету, а у шк. 2016/17. години од 13 до 180 минута) што није у складу са оптималном пажњом и концентрацијом дјеце тог узраста.

Неопходно је напоменути да у обје школске године *Приручник за упис дјеце у први разред* (Јадранка Оштарчевић, дипл. педагог, виша савјетница за стручне сараднике педагоге, Агенција за одгој и образовање, Хрватска који је прилагодила радна група Актива педагога Бања Лука) у основним школама примјењују педагози у сарадњи са наставницима разредне наставе или другим члановима колектива иако за примјену истог, по њиховим ријечима, нису добили сагласност РПЗ-а, док психолози углавном примијењују ТЗШ - Тест зрелости за школу +, 2011, Зденка Нововић, Миклош Биро, Александар Бауцал, Снежана Товиловић, Центар за примењену психологију Друштва психолога Србије, а дефектолози/логопеди углавном примијењују „*Вјештина говорења*“ *вјежбе и тестови за дјецу и одрасле, Тријажни артикулациони тест из области логопедије* др Смиљка Васић, Београд 1991.

Може се уочити да је у шк. 2016/17. години мањи број основних школа (њих 11) у којима није примјењиван спорни инструментарији *Приручник за упис дјеце у први разред* (Јадранка Оштарчевић, дипл. педагог, виша савјетница за стручне сараднике педагоге, Агенција за одгој и образовање, Хрватска који је прилагодила радна група Актива педагога Бања Лука).

У обје школске године један број школа наводи да се дошло до одступања од примјене *Инструментарија за упис ученика у први разред деветогодишње школе*, израђеног у Републичком педагошком заводу у Бањалуци (као обавезни), „Службени гласник“ број 614/03, од 26.03.2003. године који је обухватао: 1. Тест перцепције простора, 2. Тест способности, 3. Тест за испитивање артикулације и 4. Инвентар социјалне зрелости (родитељи процјењују) и да се примијењују субтестови који су скраћена форма преузета из приручника *Теоријске и практичне основе уписа дјеце у школу* (Петар Манддић и Недјељка Гајановић).

На основу Табеле 19 евидентно је да, у шк. 2016/17. години, већи број основних школа у Републици Српској примјењују *Инструментарија за упис ученика у први разред деветогодишње школе*, израђеног у Републичком педагошком заводу у Бањалуци (као обавезни), број 614/03, од 26.03.2003. године (њих 7), као и поменути приручник *Теоријске и практичне основе уписа дјеце у школу*, Петар Манддић, Недјељка Гајановић (њих 6).

На основу детаљне анализе уочава се да се у обје школске године користе приближно исти инструментарији/тестови/субтестови на нивоу одређених општина или регија у Републици Српској.

Такође је евидентно, за обје школске године, да одређене стручне службе школа приликом процјене зрелости дјецe за полазака у школу процјењују знања која се односе на: читање, писање, сабирање, одузимање, скупове и сл. што никако није у складу са неопходним вјештинама и знањима дјецe која полазе у први разред. Не постоји стручна оправданост за овакав приступ процјени зрелости дјецe приликом уписа у први разред основне школе.

На основу обраде података уочено је да поједине школе нису доставиле податке. Такође, извјестан број основних школа достављао је непрецизне и непотпуне податке, с тога су представљени подаци разматрани само као оквирни показатељи броја примјењених инструментарија/тестова или субтестова приликом процјењивања истих или сличних способности, знања или вјештина дјецe уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

На основу свега наведеног може се закључити да стручне службе значајног броја основних школа у Републици Српској приликом уписа дјецe у први разред основне школе у шк. 2016/17. години нису поштовале Упутство које је дао Републички педагошки завод, те да су и даље вршили процјену способности, знања и вјештина дјецe дораселе за полазак у први разред супротно њиховим узрасним карактеристикама, могућностима и способностима.

Узимајући у обзир све наведено оправдано се намеће питање релевантности и поузданости добијених података и колико се водило рачуна о дозвољеном оптерећењу као и објективној пажњи и концентрацији дјецe приликом наведеног начина процјењивања њихових способности, знања и вјештина.

У Табели 21. представљени су подаци који указују које су све способности, вјештине, ставови и знања процјењивана код дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској, примјеном наведених инструментарија/тестова и субтестова.

Табела 21. Подаци о процјенјиваним способностима, вјештинама, ставовима и знањима дјете уписане у први разред у шк. 2015/16. години.

	Школска година			
	2015/16.		2015/16.	
	Бр.	%	Бр.	%
Перцепција простора.	137	73,26	145	77,54
Уочавање сличности и разлика.	95	50,80	97	51,87
Математичко прегледање./Математичке способности.(Успјешност бројања од 1 до 10 и уназад од 10 до 1; препознавање бројева, читане бројева, придруживање броја количини елемената датог скупа; одређивање односа међу предметима (више, мање, једнако)/Појам броја, односи више и мање, дуж и краће, више-ниже, дебело-тањко; конзервација количине материје, појам количине, препознавање облика и величине, сабирање и одузимање.)Облици и величине/тачно схватање облика./Разликовање облика и фигура/Захватање скупова и бројања./Нумеричко памћење./ Нумерика (пребројавање, позивање бројева и проблемски задаци различите сложености).Појам величине./Нумеричко резоновање (са дидактичким материјалом и без материјала)/ Математичко резоновање./ Нумеричке способности./Свађање облика, граде црте линије или приближивање линеје./Облици/ Схватање просторних односа и количине/ Позивање чита низа бројева./Захвађање и репродукција уређених скупова.	90	48,13	73	39,04
Графомоторички развој.	88	47,06	89	47,59
Артикулационе способности на основу изговореног гласа који се налази у почетном, медијалном положају и на крају изговорене ријечи	71	37,97	81	43,32
Именоване боја.	66	35,29	63	3,69
Говорни језички развој.(Позивање слова (вешта штампана ћирилице)./Прој слова које позиваје./Препознавање слова и гласова; развијеност гласовне анализе, синтезе, усвојености нивоа технике читања; развијеност говора, постојање тешкоћа у говору.)/Способности за почетно читање и писање./ Фонолошке способности. Способност гоора./ Говорно разумјевање./ Понављање кратких реченица./Познани слова азбуке./ Понављање низа реченица./Позивање слова, способност читања./ Говорне игре карактеристичне за шестогодишњака.	64	34,22	57	30,48
Способност визуо-моторне координације перцептивне организације и способности планирања..	57	30,48	74	39,57
Способност уопштавања и логичког закључивања.	54	28,88	59	31,55
Способност памћења и меморије./Способност памћења и памће.	48	25,67	56	29,95
Практично знање и социјална адаптивност. Социо-емоционална зрелост и адаптивно понашање.	44	23,53	45	24,06
Концентрације и визуо-моторне координације.	41	21,93	43	22,99
Развијености временске оријентације./	39	20,86	35	18,72
Опште прегледање дјете за ползак у школу./ Опште знање./ Понављање свакодневних чинишча и појмова./ Понављање ствариности доступне шестогодишњацима./Прегледање Знање, степеи усвојености основних појмова која су дјете стекла у породици и предшколској установи./Општа информисаност/Знања дјете./ Педагошка припремљеност дјетеа. Општа знања о свијету који нас окружује./Опште прегледање дјете за ползак у школу./ Опште знање и схватање/Знања о неким општим чинишцима./ Општи подаци које дјете зна о себи и породици./ Самосталног давања општих података о себи./Познавање себе и своје околине./Процеђује се познаје ли дјете колико има година, како се зову мама и тата, ко још живи у домаћинству./Способности самосталног давања општих података о себи./ Општи подаци које дјете зна о себи и породици и познавање себе и своје околине:своје име,јавно породице, мјесто становања.	56	29,95	64	34,22
Опознавање предмета и визуелно памћење	35	18,72	33	17,65
Способност учења из искуства.	34	18,18	40	21,39
Интелектуална способност (интелектуална зрелост).	32	17,11	33	17,65
Лингвистичке компетенције и представља алтернативни тест намијењен социјално депривираној и дјети чији матерњи језик није српски.	23	12,30	27	14,44
Комуникацију	21	11,23	17	9,09
Социјална зрелост.	17	9,09	11	5,88
Вербалне способности.	17	9,09	13	6,95
Репродуцију задатог садржаја (информација).	15	8,02	3	1,60
Социјализација личности/дјетеа (родитељ.процеђује социјалну зрелост дјетеа, однос према себи, другим и комуникацијске вјештине	13	6,95	40	21,39
Способност памће.	12	6,42	3	1,60
Памћење.	10	5,35	5	2,67
Моторику	11	5,88	6	3,21
Идентификацију.	8	4,28	40	21,39
Снагажење/оријентација у времену и простору.	8	4,28	14	7,49
Мотивацију.	7	3,74	7	3,74
Емотивна зрелост. Емотивно стање дјетеа.	7	3,74	3	1,60
Здравствено и материјално стање дјетеа.	6	3,21	3	1,60
Концентрацију.	5	2,67	8	4,28
Опште породичне прилике.	5	2,67	12	6,42
Менталну зрелост.	3	1,60	8	4,28
Брзину и упорностачност у раду.	4	2,14	4	2,14
Самосталност и спремност за ползак у школу.	4	2,14	2	1,07
Разумјевање и праћење упута.	5	2,67	5	2,67
Ријечник.	3	1,60	6	3,21
Мишљење.	3	1,60	5	2,67
Когнитивне и коњитивне карактеристике.	2	1,07	4	2,14
Особине личности./ Проучавање личности.	2	1,07	2	1,07
Слободан цртеж.	2	1,07	1	0,53
Истрајност.	1	0,53	4	2,14
Знања о конкретним и апстрактним појмовима.	1	0,53	2	1,07
Вјештине и знања.	1	0,53	2	1,07
Спремност укључивања у групе.	1	0,53	1	0,53
Сензо-моторне способности.	1	0,53	1	0,53
Праћење, схватање, памћење, свопштавање.	1	0,53	1	0,53
Појмови везани за природу.	1	0,53	2	1,07
Примјена психодијагностичке сврхе .	1	0,53	1	0,53
Психички развоја. Психолошка зрелост.	1	0,53	2	1,07
Социометриски статус.	1	0,53	1	0,53
Заинтересованост за кориштење продуженог боравка у школи.	1	0,53	1	0,53
Визуелну перцепцију, организацију простора.	1	0,53	3	1,60
Способност учења.	1	0,53		
Способност видне дискриминације сложених ликова.	1	0,53		
Педагошког утицаја породице.	1	0,53		
Проналазак предмета.	1	0,53		
Кретање.			1	0,53
Није наведено.	7	3,74	8	4,28

На основу Табеле 21 видимо да су у основним школама Републике Српске, у обје школске године, најчешће процјењивне слједеће способности, вјештине, ставови и знања дјече уписане у први разред основне школе: *перцепција простора; уочавање сличности и разлика; графомоторички развој; артикулационе способности; способност визуо-моторне координације перцептивне организације и способности планирања; математичко предзнање; опште предзнање дјече за полазак у школу, именоване боја; способност уопштавања и логичког закључивања; говорно језички развој; способност пажње и меморије; практично знање и социјална адаптивност; концентрације и визуо-моторне координације; способност учења из искуства; социјализација дјетета; идентификација; развијености временске оријентације; опажање предмета и визуелно памћење; општа интелигенција; лингвистичке компетенције и представља (алтернативни тест намијењен социјално депривираној и дјечи чији матерњи језик није српски и комуникацију).*

Такође је евидентно да велики број стручних служби основних школа приликом процјене зрелости дјече за полазака у школу утврђују знања која се односе на: *математичко предзнање* које предвиђа слједећа знања: успјешност бројања од 1 до 10 и уназад од 10 до 1; придруживање броја количини елемената датог скупа; одређивање односа међу предметима (веће, мање, једнако, дуже - краће, више-ниже, дебело-танко); конзервација количине материје; појам величине и количине; препознавање и схватање облика и величине; сабирање и одузимање до пет; разликовање облика и фигура; нумеричко памћење; нумерика (пребројавање, познавање бројева и проблемски задаци различите сложености); нумеричко резоновање (са дидактичким материјалом и без материјала); сваћање облика, праве црте линије или приближне праве; понављање низа низа бројева и захваћање и репродукција уређених скупова) као и *говорно језички развој* који предвиђа: познавање слова (велика штампана ћирилице); број слова које познаје; препознавање слова и гласова; развијеност гласовне анализе, синтезе, усвојености нивоа технике читања; способности за почетно читање и писање; познавање слова азбуке; познавање слова и способност читања) што никако није у складу са неопходним вјештинама и знањима дјече која полазе у први разред основне школе.

Не постоји стручна оправданост за овакав приступ процјени зрелости дјече приликом уписа у први разред основне школе, нарочито ако се узме у обзир НПП првог разреда основне школе у Републици Српској у оквиру којег је предвиђено усвајање наведених знања и вјештина.

Може се уочити да је у шк. 2016/17. години нешто *мањи број* основних школа у којима су процијењивана спорна предзнања дјече: нпр. *математичка предзнања* (њих 17) и *говорно језички развој* (њих 7), док је нешто *већи број* школа које су процијењивале елементарне способности, вјештине, ставове и знања дјече: нпр. *социјализацију дјетета* (њих 27) и *опште*

предзнање дјецe за полазак у школу (њих 8). Док је прилично исти број школа у обје школске године које су процјењивале остале способности, вјештине, ставове и знања дјецe дорасле за полазак у први разред основне школе у Републици Српској.

У Табели 21 представљене су и остале способности, вјештине, ставови и знања дјецe које је мањи број школа процјењивао приликом њиховог уписа у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

Можемо закључити да је у глобалу процијењиван изузетно велики број различитих способности, вјештина, ставовова и знања дјецe уписане у први разред основне школе у Републици Српској (у шк. 2015/16. години њих 57, а у шк. 2016/17. години њих 55), те да је тај број оквиран обзиром да извјестан број основних школа уопште није доставио тражене податке, као и да је значајн број школа достављало непрецизне и непотпуне податке.

Табела 22. Подаци о лицима која су вршила процјену способности, вјештина, ставова и знања дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година		Педагог	Психолог	Наставник разредне наставе	Педагог-психолог	Логопед	Дефектолог	Социјални радник	Помоћник директора	Директор	4 Наставника разредне наставе	Податка није наведен
		Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.	%	Бр.
2015/16.	Бр.	158	110	49	14	9	2	2	1	1	1	3
	%	45,53	31,70	14,12	4,03	2,59	0,58	0,58	0,29	0,29	0,29	0,86
2016/17.	Бр.	154	109	32	12	12	3	2	1	1	1	5
	%	47,09	33,33	9,79	3,67	3,67	0,92	0,61	0,31	0,31	0,31	2,67

На основу Табеле 22 видимо да је у обје школске године био ангажован изразито велики број лица која су вршила процјену способности, вјештина, ставова и знања дјецe уписане у први разред основне школе у Републици Српској. Видимо да је у шк. 2016/17. години мање 20 лица вршило процјену способности, вјештина, ставова и знања дјецe уписане у први разред основне школе у Републици Српској (у шк. 2015/16. г. њих 347 а у шк. и 2016/17. години њих 327). Извјестан број основних школа није наве податке о лицима која су вршила процјену способности, вјештина, ставова и знања дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској, с тога се исти сматрају непотпуним и оквирним.

Табела 23. Подаци о временском трајању процјене способности, вјештина, ставова и знања по дјетету уписаном у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година	Минута	Није наведено
2015/16.	Бр.	13 - 90
	%	4
2016/17.	Бр.	13-180
	%	4
		2,14

На основу Табеле 23 видимо да је у обје школске године оријентационо вријеме трајања процјене способности, вјештина, ставова и знања по дјетету уписаном у први разред основне школе у Републици Српској, трајало изузетно дуго што није у складу са педагошко-психолошким правилима и принципима стављајући акценат на оптималну пажњу, концентрацију и замор дјете тог узраста. Такође је евидентно да је у шк. 2016/17. години вријеме трајања процјене способности, вјештина, ставова и знања по дјетету уписаном у први разред, у појединим школама, трајало знатно дуже него у шк. 2015/16. години (у шк. 2015/16. г. од 13 до 90 минута, а у шк. 2016/17. години од 13 до 180 минута).

На основу наведеног може се закључити да стручне службе изрезито великог броја основних школа у Републици Српској приликом уписа дјете у први разред основне школе у шк. 2016/17. години нису поштовале Упутству за провођење уписа дјете у први разред основне школе, које је дао Републички педагошки завод, те да су и даље вршиле процјену способности, знања и вјештина дјете дораселе за полазак у први разред супротно њиховим узрастним карактеристикама, могућностима и способностима.

Табела 24. Подаци о броју дјете која нису опсервирана а уписана су у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година	Број	%
2015/16.	140	1,33
2016/17.	58	0,57

На основу података датих у Табели 24 видимо да је у шк. 2016/17. години значајно мањи број дјете (за њих 82), која су уписана у први разред основне школе у Републици Српској, а која нису опсервирана. Разлози су представљени у Табели 25.

Табела 25. Подаци о разлозима неизвршене опсервације дјете приликом уписа у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г.

Тврђе	Школска година	
	2015/16.	2015/16.
	Бр.	Бр.
Одлазак психолога на боловање.	29	
Селидбе у друга мјеста.	15	3
Није реализовано због састанка у Бањалуци са представницима РПЗ-а у вези екстерног вредновања постигнућа ученика деветог разреда.	11	
Због удаљености подручних школа (35 км) родитељи се не држе заказаних термина, дјеца долазе уморна након чекања за љекарски преглед у Дому здравља, приликом којег дјеца дају вакцине!	11	
Показало да нису зрели за школовање на нивоу резултата испитивања (предложено одгајања школовања у току)/ Препоруке доктора за одгајање уписа у школу за следећу годину.	11	
Ради о дјети са значајним развојним поремећајима са којима се веома тешко или никако успоставља вербална комуникација због изражених проблема у развоју говора./Ови ученици посједују одговарајућу документацију са процјенама љекара и других стручњака о њиховом психо-физичком развоју и способностима, на основу које су и уписани у први разред основне школе.	11	7
Дјеца ће бити опсервирана у другој половини августа, а разлог је њихова хронолошка доб, јер 6 година навршавају од септембра до краја календарске године.	11	7
Одгођен упис за следећу годину јер нису обавезни да ове године упиш у први разред.	9	5
Због болести. Дијете из здравствених разлога, а на основу медицинске документације није било у стању да дође на тестирање.	5	4
Процјена способности дјетета није се могао примјенити у потпуности (присутне логопедске и интелектуалне сметње).	5	2
Породични разлози биће накнадно опсервирано (путовање у иностранство/пресељавање).		5
Немамо никакве информације зашто се нису уписали у школу..		4
Због немогућности успостављања било какве комуникације са дјецом.	3	3
Дјеца једноставно одбијају да раде тест, а ми немамо право да их на силу тестирамо.	3	1
Ученик се није појавио на тестирању у заказано вријеме.	3	
Били болесни у вријеме предвиђено за упис (оснице, прелом ноге)		3
Због логопедских вјежби које су предвиђене у раду са дјецом.	2	
Има сметње и није сарађивао на тестирању.	2	
Дјете се није појавило, односно родитељ није довео дијете на опсервацију, након обављених претрага код психолога и логопеда.		2
Нису жељели да се одвоје од мајке и са њима није успостављена никаква комуникација.		2
Родитељи нису доставили потребну документацију (родни лист и љекарско увјерење), тако да ће опсервација бити извршена касније.	1	1
Ученик је 2002. годиште и још увијек се води као ученик првог разреда јер га није завршио. Сваке године крене у школу мјесец – два и послје не долази. Ученик је дијете са посебим потребама (интелектуално оштећење) али родитељи одбијају да га одведу у Центар за социјални рад на категоризацију. Није способан да се брине о себи и буде самосталан. Од школе су удањени око 4 километра. Живе у забаченом дијелу села удањени од свих тако да дијете показује знакове социјалне запуштености.	1	
Због прослијеђивања на процјену психо-физичких способности код стручне комисије.	1	
Због здравственог стања, због којег ће бити уписана у специјалну школу.	1	
Родитељи дјетета су у току бракоразводне парнице и још увијек нису донијели одлуку са којим ће од родитеља дјете живјети и у коју школу ићи.	1	
Дијете је тестирано у другој школи у другом граду, те његове резултате очекујемо ових дана.	1	
Ученик није тестиран на молбу родитеља јер је тај дан већ био код љекара. Ученик је у процесу утврђивања дијагнозе. Сумња се да је ученик са сметњама - ADHD. Очекујемо да ће нам до поласка у школу доставити мишљење.	1	
Због интензивнијих сметњи у говору код дјетета и приједлога за комисијски преглед и категоризацију није извршено опсервирање.	1	
Изразита незрелост за полазак у школу.	1	
Дијете са којима се веома тешко или никако успоставља вербална комуникација због изражених проблема у развоју говора.		1
Дијете је рођено 13.10.2010.године на иницијативу мајке и здравља дјетете (дијете треба на операцију има здравствених проблема) .		1
Агресивно понашање дјетета.		1
Није било могуће успоставити комуникацију са дјететом, не разумије постављена питања, може идентификовати предмете, не уочава сличности и разлике. Тражено додатно мишљење психолога		1
На основу налаза и Мишљења Комисије није способан за похађање наставе (вишеструке сметње, не хода, церебрална парализа, тешко оштећење говорно-гласовне комуникације,...)		1
Вишеструке сметње (Cornelia de Lange sindrom), теже оштећење интелектуалног функционисања, теже оштећење говорно-гласовне комуникације, оштећење ЦНС-а		1
Родитељи дјецу нису евидентирали за упис, а самим тим нису довели на тестирање. Послана је обавијест надлежној служби локалне заједнице која треба да утврди разлоге недоласка.		1
Родитељи дјетета су благовремено обавјештени о упису и исти су се на вријеме олазвали и саоптили разлоге не одзива дјетета на упис. Ријеч је о дјечаку, који има заказан преглед у јулу мјесецу у КЦ Бања Лука, јер дјечак има веће оштећење вида, те стога родитељи чекају налаз и мишљење љекара специјалисте о способности укључења дјечака у ВОР.		1
Није успостављена комуникација с дјететом. Дијете је послато на оцјену способности у ЦСР (има налаз љекара са дијагнозом церебрална парализа, епилепсија)		1
Σ	140	58

Подаци о разлозима због којих није извршена опсервација дјецe уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској неће бити појединачно интерпретирани јер су исти прецизно дати у Табели 25.

Неопходно је истаћи да се на основу Табели 25. може закључити да један број наведених разлога се не може сматрати оправданим нпр: због одлазака психолога на боловање, због састанка у Бањалуци са представницима РПЗ-а у вези ектерног вредновања постигнућа ученика деветог разреда, јер се не држе заказаних термина; јер дијете није имало потребну документацију; били болесни у вријеме предвиђено за упис и сл.

На основу ових показатеља отвара се низ питања нпр: *Зашто се нису одредили адекватни термини за сарадњу са родитељима и дјецом како би се извршила њихова опсервација? Ко ће и када извршити опсервацију ове дјецe? Како и на основу којих података ће се пошунити Досије ученика? Како ће се на основу непотпуних података извршити формирање одјељења у складу са свим релевантним параметрима?* Дакле намеће се закључак да поједини стручни сарадници недовољно озбиљно и одговорно приступају овом дијелу уписа дјецe у први разред.

Табела 26. Подаци о броју дјецe, уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г, код којих су идентификоване сметње у развоју на основу процјена стручних сарадника из основних школа.

Школска година	Оштећење вида	Оштећење слуха	Оштећење у говорно-гласовној Тјелесно оштећење	Интелектуално оштећење	Психофизички поремећаји и обољења	Вишеструке сметње	Аутизам	Друге сметње	Σ		
2015/16.	Бр.	119	17	873	80	42	16	44	14	31	1196
	%	9,95	1,42	72,99	6,69	3,51	1,34	3,68	1,17	2,59	11,40
2016/17.	Бр.	121	23	868	95	26	15	40	6	33	1222
	%	9,90	1,88	71,03	7,77	2,13	1,23	3,27	0,49	2,70	12,09

На основу Табеле 26 може се закључити да је у обје школске године веома велики број дјецe код којих су идентификоване сметње у развоју на основу процјена стручних сарадника из основних школа (у шк. 2015/16. г. идентификовано их је 1196 а у шк. 2016/17. години 1222).

Евидентно је да је у шк. 2016/17. години, на основу процјена стручних сарадника из основних школа, идентификовано *више* 26 дјецe са сметњама у развоју. Такође се уочава да је у шк. 2016/17. години, у односу на шк. 2015/16. годину, уписан *мањи број дјецe* која имају: оштећење у говорно-гласовној комуникацији (5), интелектуално оштећење (16), психофизички поремећај и обољење (1), вишеструке сметње (4) и аутизам (8), док је *већи број дјецe* која имају: оштећење вида (2), оштећење слуха (6), тјелесно оштећење (15) и друге сметње (2).

Табела 27. Подаци о броју дјече уписане у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г, којима је потребан логопедски или неки други третман.

Школска година	Број дјече којима је потребан логопедски третман	Број дјече којима је потребан неки други третман													Σ		
		Хабилитациони третман (логопед, психолог и радна терапија)	Дефектолошки	Асистент у настави	Физијатриски/физикални/корективном третманима кол физиагра	Упућено/предложен на преглед код офталмолога.	Упут код ендокринолога	Потребномишљење дефектолога	Потребно мишљење психолога	Предложен је појачан педагошки надзор	Потребан и третман психолога	Упућено на психолошки третман	Потребно родитељско савјетовање (психолог)	Упућено да уради РТГ вратне и грудне кичме		Упућено ОРД	
2015/16.	Бр.	1415	1	11	1	38	13	1	2	3	8	1	6	1		86	
	%	13,49	0,01	0,10	0,01	0,36	0,12	0,01	0,02	0,03	0,08	0,01	0,06	0,01		0,82	
2016/17.	Бр.	1333		4	2	16	4			4					1	2	35
	%	1,19		0,04	0,02	0,16	0,04			0,04					0,01	0,02	0,35

На основу Табеле 27 видимо да је у обје школске године *велики број* дјече уписане у први разред којој је, на основу процјена стручних сарадника из основних школа, потребан неки вид стручног третмана (у шк. 2015/16 г. за њих 1501 а у шк. 2016/17. г. за њих 1368). Евидентно је да је у шк. 2016/17. години *много мањи број* дјече (за њих 136) код којих су идентификоване потребе за неким видом стручног третмана. Такође се уочава да је у шк. 2016/17. години, у односу на шк. 2015/16. г, уписано *мање* 88 дјече која имају потребу за логопедским третманом, као и за неким другим третманом који је прецизно наведен у Табели 27.

VI Завршне напомене

У оквиру завршних напомена представљена је упоредна анализа података који се односе на број неуписане дјече у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској.

Табела 28. Подаци о број неуписане дјече у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. години.

Школска година	Број
2015/16.	184
2016/17.	225

На основу Табеле 28 видимо да је, у обје школске године у Републици Српској, *веома велики* број дјече која нису уписана у први разред основне школе. Такође се види да је у шк. 2016/17. години идентификован *већи број* дјече (њих 41) која нису уписана у први разред основне школе. Разлози зашто дјеча нису уписана у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској представљени су у Табели 29.

Табела 29. Подаци о разлозима не уписа дјецe у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској.

Тврдње	Школска година	
	2015/16.	2016/17.
Родитељи дјецу нису довели на упис.	44	29
Здравствено и психо-физичко стање дјецe.	39	47
Промјенили мјесто пребивалишта.	34	59
На основу Члана 54. Закона о основном образовању и васпитању, а у сагласности са родитељима, дјецa нису уписана у овој школској години.	29	20
Пресељење, одгађање поласка дјецe у 1. разред, непознати разлози...	22	33
Сагласност од стране Министарства просвјете и културе да се упишу у другу школу.	2	9
Процедура уписа дјецe у школу је у току.	3	1
Позвали смо родитеље на разговор, како бисмо утврдили разлог с обзиром да дијете подлиже обавезном упису, о чему смо родитеље и обавијестили усмено. Мајка нас је упознала са својим здравственим стањем (тешка депресија, тренутно на лијечењу) она сматра да није способна још увијек да доводи дијете у школу, те да ће дјечака уписати сљедеће године. Обавијештени су о могућим законским консеквенцама. Они не одбијају упис али траже могућност пролонгирања док се мајка не опорави.	4	
Знамо да има дјецe Бошњака које родитељи нису довели на упис због захтјева за језиком бошњачког народа и националне групе предмета, али нам није познат тачан број, јер има дјецe која су рођена изван РС, а по евиденцији коју посједујемо знамо за троје дјецe.	3	
Ученик се није појавио на тестирању у заказано вријеме.	1	
Ученик није имао потребну документацију.	1	
Комисија је усвојила захтјев родитеља за одлагање уписа у први разред због недовољног броја дјецe у одјељењу првог разреда на захтјев родитеља одгођена за сљедећу годину.	1	
У току процјена потреба и усмјеравање дјецe и омладине у развоју првостепене стручне Комисије.	1	
ЈУ ОШ „Мокро“ се већ пар школских година сусреће са веома значајним проблемом који се односи на «ЦИПС-ове потврде». Наиме, родитељи чије пребивалиште припада уписном подручју ЈУ ОШ «Мокро» уписују дјецу у преостале двије школе на Општини а то су ОШ «Пале» и ОШ «Србија». Исто тако, за дјецу која припадају уписном подручју неке од 4 подручне школе, родитељи доносе лажне ЦИПС-ове потврде о њиховом пребивалишту, како би се иста уписала у централну Основну школу «Мокро». С тим у вези долази до наглог опадања броја ученика и одјељења у подручним школама али и у централној. Ове школске године ПО «Брезовице» је похајало свега 4 ученика и упитан је опстанак овог одјељења у школској 2015/2016 години. Ове информације су радницима и стручној служби итекако познате, с обзиром да се ради о малој мјесној заједници. Школа не зна на који начин да се избори са овим проблемом, те Вас овим путем молимо да нам пружите помоћ у рјешавању истог.	1	
Одгодило упис за сљедећу годину.		9
Будући да је троје ученика који нису обвезници у групама неизвјесних и незадовољавајућих, враћени су за наредну школску годину.		3
Добијање потврде о мјесту пребивалишта.		1
Сакупљање уписне документације (родитељ дошао из другог мјеста и након уписне процедуре).		1
Немамо те податке.		12
Није наведено		1
	185	225

На основу Табеле 29 уочава се да је у шк. 2016/17. години у односу на шк. 2015/16. годину *мањи број дјецe* која нису уписана у први разред основне школе: јер родитељи дјецу нису довели на упис (15); на основу члана 54. Закона о основном образовању и васпитању, а у сагласности са родитељима, дјецa нису уписана у овој школској години (9); јер је у току процедура уписа дјецe у школу (2), док је *већи број дјецe* која нису уписана у први разред због: њиховог здравственог и психо-физичког стање (8); промјене мјеста пребивалишта (25); пресељења, одгађања поласка дјецe у 1. разред из непознатих разлога (11); јер имају сагласност од стране Министарства просвјете и културе да се упишу у другу школу (7).

Такође, видимо да у шк. 2016/17. години није било дјецe која нису уписана у први разред основне школе јер су родитељи из личних разлога тражили пролонгирање уписа за наредну школску годину, као ни дјецe Бошњака чији родитељи имају националне захтјеве, док је за 12 дјецe наведено да школе немају податка зашто нису уписана у први разред основне школе

На основу представљених података о разлозима због којих дјецa нису уписана у први разред у шк. 2015/16. и 2016/17. г. у Републици Српској може се закључити да се један број наведених разлога не може сматрати оправданим (нпр. да се дијете није уписало у школу јер

се на тестирање није појавио у заказано вријеме; да дијете није уписано у школу јер није имао потребну документацију и сл.).

Општи закључак

На основу свега наведеног може се закључити да стручне службе значајног броја основних школа у Републици Српској приликом уписа дјецe у први разред основне школе у шк. 2016/17. години нису поштовале *Упутству за провођење уписа дјецe у први разред основне школе*. Дакле:

1. Извјестан број основних школа није у предвиђеном року Републичком педагошком заводу достављао Извјештај са извршеног уписа дјецe у први разред основне школе;
2. Извјештаји са извршеног уписа дјецe у први разред основне школе и даље садрже непотпуне, нетачне, непрецизне и недвосмислене податке;
3. Достављени подаци о здравственом и психофизичком стању дјецe уписане у први разред основне школе различити у зависности да ли се односе на резултате са извршених обавезних љекарских систематских прегледа, на податке на основу Налаза и мишљења првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју или на резултате педагошко-психолошко-дефектолошко-социолошких процјењивања на нивоу основне школе.

Дакле, обрађени, упоређени и интерпретирани подаци су оквирни показатељи на који начин је извршен упис дјецe у први разред шк. 2015/16. и 2016/17. године у Републици Српској; затим броја уписаних и неуписаних ученика, формираних одјелења; социјалне структуре породица; примјењиваних тестова и утврђених здравствених и психо-физичких способности код дјецe из разлога што школе у оквиру извјештаја са извршеног упису дјецe у први разред основне школе нису достављале потпуне, тачне, прецизне и недвосмислене податке.

Намеће се закључак да су све здравствене и социјалне установе и основне школе на исти (квалитетнији и одговорнији) начин приступиле обради и достављању података са извршених обавезних љекарских систематских прегледа и педагошко-психолошко-дефектолошко-социолошких процјењивања показатељи би били знатно релевантнији и уједно алармантнији када се сагледа и оквирни број дјецe са здравственим и психофизичким сметњама уписане у први разред основне школе у шк. 2015/16. и 2016/17. години у Републици Српској.

ПРЕПОРУКЕ

Извјештај са извршеног уписа дјече у први разред основне школе треба да садржи потпуне, тачне, прецизне и недвосмислене податке те да исти буде благовремено достављен Републичком педагошком заводу.

Упис дјече у први разред основне школе неопходно је извршити професионално и одговорно, стављајући акценат на пријатну и топлу атмосферу, дозвољено оптерећење као и објективну пажњу, концентрацију и замор дјече приликом процјене њихових психофизичких способности, те на основу добијених показатеља обезбиједити и осигурати васпитно-образовни рад у складу са индивидуалним карактеристикама дјече.

Уважавајући чињеницу да је поштовање инклузивне васпитно - образовне филозофије загарантовано важећим законским регулативама у Републици Српској неминовно је мијењање циља и начина процјене способности, вјештина и знања дјече приликом уписа у први разред основне школе. Наиме, ранија педагошко-психолошка пракса приликом уписа дјече у први разред основне школе имала је између осталог селективни карактер те се стога и звала процјена способности дјече за полазаку у школу. Савремени васпитно-образовни системи подразумијевају да се та пракса мијења те у складу са наведеним процјена индивидуалних способности и могућности дјече приликом уписа у први разред основне школе је у циљу добијања што објективнијих показатеља психо-физичких карактеристика дјече у сврху утврђивања чињеничног стања те на основу истих осигуравање адекватног васпитно-образовног процеса. Дакле, процјена индивидуалних карактеристика дјече приликом уписа у први разред основне школе прије свега има дијагностичко - прогностички карактер који даље имплицира формирање одјељења на основу свих релевантних параметара те пружање адекватне стручне (педагошке, психолошке, дефектолошке, социјолошке, ...) подршке и помоћи како дјечи и њиховим родитељима тако и наставницима приликом обезбјеђивања и реализовања адекватног васпитно-образовног процеса.

У складу са наведеним неопходно је да основне школе остваре функционалну сарадњу са јединицама локалне самоуправе како би благовремено добијале функционалне спискове (тј. спискове са уписног подручја школе) дјече дорасле за полазак у први разред основне школе у циљу што квалитетнијег праћења одзива родитеља за упис дјече у први разред и евентуално предузимање неопходних мјера и поступака у циљу остваривања права дјече на школовање у складу са њиховим индивидуалним карактеристикама.

Такође, за ефикасан процес уписа дјецe у први разред основне школе неопходан је квалитетан и одговоран мултидисциплинаран приступ васпитно-образовних, здравствених и социјалних установа.

Дакле, потребно је да основне школе остваре функционалну сарадњу са надлежним здравственим установама, стручним комисијама и установама социјалне заштите како би добијале функционалне показатеље здравственог и психо - физичког стања дјецe дорасле за полазак у први разред основне школе у циљу што квалитетнијег упознавања дјечијег здравственог и психофизичког стања и обезбјеђивања ефикаснијег васпитно - образовног процеса у складу са њиховим индивидуалним способностима и могућностима.

Поштујући дате препоруке, стручни сарадници у школи приликом уписа дјецe у први разред смањили би страх код дјецe, али и њихових родитеља, створили би повољнију емоционално - социјалну и сарадничку климу што би допринијело да се дјецa на најприхватљивији начин уведу у свијет школе и школских обавеза које им у наставку живота предстоје.

Инспектор-просвјетни савјетник

Мр Слађана Вилотић